

DICȚIONARELE CORESI

AURA BRAIS

DICȚIONAR
DE DIFICULTĂȚI
ALE LIMBII ROMÂNE

Editura CORESI

Toate drepturile rezervate.

E-mail: coresi@coresi.net.
http://www.coresi.net
http://www.LibrariaCoresi.ro
http://www.librarie.website
http://amzn.to/2hrV3kb

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BRAIS, AURA

Dicționar de dificultăți ale limbii române / Aura Brais. – Ediția
a 7-a. – București : Editura Coresi, 2018
ISBN 978-973-137-227-3

81'374.2:821.135.1.09+82.09=135.1

ISBN 978-973-137-227-3

9 789731 372273 >

CUVÂNT-ÎNAINTE

„Avem **căpșuni**, avem **căpșuni** ieftine!” ne strigă micul comerciant, în încercarea de a ne ispiti cu produsele sale. Cu aceste cuvinte începeam prima ediție a acestui dicționar. Dar, timpul trece, totul este supus schimbării, inclusiv faptele de limbă, și greșeala micului comerciant (Ghiciți?) ... nu mai poate figura cu succes printre exemplele clasice de întrebuintare greșită a pluralului în limba română. Motivul? Apariția noului DOOM, care admite pentru substantivul **căpșună** două forme de plural: **căpșuni** și **căpșune**. Trebuie reținut faptul că ambele forme sunt admise ca variante literare libere, existând însă o preferință pentru prima formă indicată în DOOM, în cazul exemplului nostru: **căpșuni**.

Multiplele transformări pe care limba română le suportă în procesul permanent de înnoire și de îmbogățire determină, așa cum aminteam în ediția precedentă, ieșirea din uz a unor forme și impunerea altora (*a plăcea*, în loc de *a place*) sau păstrarea concomitentă a ambelor forme (*cafeină* și *cofeină*).

Apariția noului DOOM a determinat realizarea unei noi ediții a acestui Dicționar de dificultăți, în care am înregistrat intrări noi, ori am operat numeroase modificări, care urmează ultimele recomandări ale DOOM-ului. Un simplu exemplu, dintr-o listă extrem de cuprinzătoare:

BINE-CRESCUT *adj.* (Despre o persoană) Educat, civilizat.

Reține!

- M.sg. **bine-crescut**,
- f.sg. **bine-crescută**,
- m.pl. **bine-crescuți**,

• f.pl. **bine-crescute**.

• Cu acest sens, se scrie întotdeauna cu cratimă.

• Nu trebuie confundat cu **bine crescut** *adv+adj.* – crescut, dezvoltat bine (Ex.: Pentru că era bine crescut, a decis să scoată cozonacul din cuptor.)

Așa cum spuneam, exemplele pot continua, căci schimbările sunt nenumărate și vizează diferite compartimente ale limbii române.

Acest dicționar a fost conceput din dorința de a le oferi utilizatorilor un ghid practic, menit să le faciliteze calea spre folosirea corectă a limbii române. Este o lucrare:

• **practică**: ordonarea alfabetică permite accesul rapid la materialul selectat; observațiile sunt precedate întotdeauna de definirea cuvântului-titlu, lucru care ajută la o mai bună înțelegere a faptelor de limbă prezentate, precum și de mențiunea *Reține!*

• **cu un conținut modern și diversificat**: selectarea cuvintelor-titlu s-a realizat ținând cont de frecvența lor în vorbire* și de dificultățile pe care acestea le prezintă din punct de vedere ortografic, ortoepic, gramatical sau semantic.

Astfel, veți găsi observații privind:

• scrierea unor cuvinte compuse (*bună-voință, binefacere, portaitoi etc.*), a unor cuvinte împrumutate recent din alte limbi (*confetti, jazz etc.*);

• pronunția unor cuvinte uzuale (*februarie, subiect etc.*), a unor termeni de circulație internațională (*designer, software, show etc.*);

• flexiunea cuvintelor-titlu, în funcție de categoriile gramaticale (număr, gen, caz, persoană, mod etc.) specifice părților morfologice în care se încadrează:

– substantive epicene (*cameraman etc.*) sau fals epicene (*deputat, director, inginer*)

– adjective variabile (*ambiguu, lălâu, perplex, baroc, drag etc.*) sau invariabile (*roz, kaki, vivace etc.*)

*Regionalismele sau cuvintele ieșite din uz au fost păstrate doar atunci când prezența lor era absolut necesară sublinierii unor diferențe semantice, gramaticale etc.

– pluralul unor substantive uzuale (*cratiță, vaccin, chibrit etc.*)

– substantive cu două forme literare de plural nediferențiate semantic, de același gen (*debușeu s.n. – pl. debușee și debușeuri*) sau de gen diferit (*corpusul s.m. – pl. corpusculi și corpuscule (s.n.)*)

– substantive cu forme de plural diferențiate semantic (*arc – pl. arce, arcuri etc.*)

– substantive cu două forme de singular, de același gen (*proră și provă*) sau de gen diferit (*basc și bască etc.*)

– substantive defective de singular (*câlți, scripte, coclauri etc.*) sau de plural (*cacao, rouă etc.*)

– formele de nominativ-acuzativ sau genitiv-dativ** ale unor substantive simple (*minge, arbitru, geamgiu etc.*) sau compuse (*bun-simț, rea-credință*), ale unor pronume (*domnul, nimeni, niciunul, niciuna etc.*)

– aspecte din conjugarea unor verbe (*a plăcea, a trebui, a absolvi, a reflecta etc.*);

• sensul unor omonime (*masă' s.f. – mobilă, masă' s.f. – mulțime compactă de oameni*) sau paronime (*carbonier/carbo-nifer, a investi/a învesti, glacial/glaciar etc.*), precum și probleme legate de flexiunea acestora.

Baza științifică a lucrării o constituie noul *DOOM* (ediția a II-a, revăzută și adăugită, 2005) și *Îndreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație al limbii române*, precum și celelalte lucrări, cu caracter normativ sau nu, amintite în bibliografie. Pentru definirea termenilor, s-au folosit dicționarele menționate în bibliografie, cu precădere DEX-ul. Menționăm totodată că formele neliterare, atunci când indicarea acestora ni s-a părut absolut necesară, sunt precedate de nu.

Sperăm că prezentul dicționar va deveni un instrument de lucru util și plăcut tuturor celor interesați de cultivarea limbii române.

**Pentru genitiv-dativ s-a indicat numai forma articulată.

A

A ABSOLVI *vb.*

1. (Despre un elev sau student) A încheia un an școlar sau o formă de învățământ.

2. A ierta pe cineva; a ierta păcatele cuiva.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg.

absolv,

pers. a III-a sg. și pl.

absolvă;

imperf., pers. a III-a sg.

absolvea.

- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să absolve**.

ABȚIBILD *s.n*

Mic desen care poate fi aplicat, prin lipire, pe o suprafață netedă.

Reține!

- Pron.: **ap-**.
- Sg. **abțibild**, nu ațipild.
- Pl. **abțibilduri**.

ACCELERATOR *adj., s.n., s.m.*

1. *adj.* Care accelerează.

Reține!

- M.sg. **accelerator**,
- f.sg. **acceleratoare**,
- m.pl. **acceleratori**,
- f.pl. **acceleratoare**.

2. *s.n.* Mecanism care permite accelerarea turățiilor unui motor.

Reține!

- Pl. (2) **acceleratoare**.

3. *s.m.* Substanță folosită pentru a spori viteza unor reacții chimice.

Reține!

- Pl. (3) **acceleratori**.

ACCEȚIE *s.f.*

Sens / valoare a unui cuvânt, a unei expresii.

Reține!

- **Acceție**, nu accepțiune.
- N-Ac. sg. art. **accepția**.
- G-D sg. art. **accepției**.
- N-Ac. pl. neart. **accepții**, pl. art. **accepțiile**.

ACCES¹ *s.n.*

Cale / metodă de a ajunge într-un loc, la o persoană.

Reține!

- Pl. **acesuri**.

ACCES ² s.n.

Tulburare clinică a organismului, manifestată spontan și repetată la intervale variate; atac violent.

Reține!

- Pl. **accese**.

ACCIDENT ¹ s.n.

1. Eveniment / întâmplare care modifică desfășurarea normală a lucrurilor (provocând avarii, răniri, moartea).

Reține!

- Pl. **accidente**.

ACCIDENT ² s.m.

(Muz.) Alterație.

Reține!

- Pl. **accidenți**.

ACNEE s.f.

Boală de piele caracterizată prin apariția unor coșuri, puncte negre etc.

Reține!

- Pron.: **-ne-e**, nu **-ne-ie**.
- N-Ac. sg. art. **acneea**.
- G-D sg. art. **acneei**.
- N-Ac. pl. neart. **acnee**, pl. art. **acneele**.

ACONT s.n.

Parte dintr-o sumă plătită sau încasată înainte, servind drept

garanție la încheierea unei tranzacții, îndeosebi la cumpărarea unui imobil.

Reține!

- Sg. neart. **acon** și **aconto**, sg. art. **acontul** și **acontul**.
- Pl. **aconturi** și **acontouri**.

A ACOPERI vb.

A așeza peste un obiect sau peste o ființă ceva care să le protejeze.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg. **acopăr**, pers. a III-a sg. și pl. **acoperă**; imperf., pers. a III-a sg. **acoperea**.
- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să acopere**.

A ACORDA ¹ vb.

1. A da; a oferi.
 2. A stabili acordul gramatical.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg. **acord**, pers. a III-a sg. și pl. **acordă**.
- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să acorde**.

A ACORDA ² vb.

A regla tonurile unui instrument.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg. **acordez**, pers. a III-a sg. și pl. **acordează**.
- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să acordeze**.

ACORDOR ¹ s.n.

Unealtă întrebuințată la acordarea unor instrumente muzicale.

Reține!

- Pl. **acordoare**.

ACORDOR ² s.m.

Persoană care se ocupă cu acordarea și repararea unor instrumente muzicale.

Reține!

- Pl. **acordori**.

ACRU ¹ s.m.

Unitate de măsură pentru suprafețe de teren.

Reține!

- Pl. neart. **acri**, pl. art. **acrii**.

ACRU ² adj.

Care are gustul specific oțetului, lămâii etc.; (fig. despre persoane) ursuz, morocănos.

Reține!

- M.sg. **acru**,
- f.sg. **acră**,
- m.pl. **acri**,
- f.pl. **acre**.

ACUARELĂ s.f.

1. Tehnică picturală bazată pe folosirea unor culori diluate cu apă.
 2. Vopsea solidă care se folosește în acuarelă.

Reține!

- Pron.: **a-cua-**, nu **a-cu-a-**.
- G-D sg. art. **acuarele**.
- N-Ac. pl. neart. **acuarele**, pl. art. **acuarelele**.

ACUMULATOR s.m.

Aparat / rezervor care înmagazinează energie electrică.

Reține!

- Pl. **acumulatori** și **acumulatoare** (s.n.)

ADAOS s.n.

Ceea ce se adaugă la ceva; supliment.

Reține!

- Sg. **adaos** (pron.: **-da-os**), nu **adaus**.

• Pl. **adaosuri**.

A ADĂPA *vb.* veni și cărți

A da de băut unui animal; (despre animale) a bea apă.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg. **adăp**, nu adap, pers. a II-a sg. **adăpi**, nu adapi, pers. a III-a sg. și pl. **adapă**.
- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să adape**.

A ADĂUGA *vb.*

A mai pune peste..., a da în plus; a face să sporească; a scrie sau a spune ceva în continuare sau în completare.

Reține!

- Inf. **a adăuga**, nu a adăoga, a adăogi.
- Ind. prez., pers. I sg. **adaug**, pers. a III-a sg. și pl. **adaugă**, pers. I pl. **adăugăm**.
- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să adauge**.
- Ger. **adăugând**.

A ADERA *vb.*

1. A deveni adeptul unui partid, al unei mișcări, al unei ideologii etc.

2. (Despre state) A deveni parte la un tratat.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg. **ader**, nu aderez, pers. a III-a sg. și pl. **aderă**, nu aderează.
- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să adere**.

ADESEA *adv.*

De multe ori; în repetate rânduri.

Reține!

- **Adesea**, nu ades, adese.

ADIACENT *adj.*

1. (În sintagma) **Unghiuri adiacente** – unghiuri care au același vârf, o latură comună și se situează de o parte și de cealaltă a laturii comune.

2. Care se înrudește, se învecinează.

Reține!

- Pron.: **a-di-a-**, nu a-dăa-.
- M.sg. **adiacent**, f.sg. **adiacentă**, m.pl. **adiacenți**, f.pl. **adiacente**.

ADINEAORI *adv.*

Cu puțin timp înainte, de curând.

Reține!

• **Adineaori** și **adineaori**.

ADOPTIE *s.f.*

Faptul de a adopta; înfiere.

Reține!

- Pron.: **-ți-e**.
- Sg. **adoptie**, nu adopțiune.
- Pl. **adopții**.

ADVON *s.n.*

Tinda dinăuntru a unei biserici creștine.

Reține!

- Pl. **advoane** și **advonuri**.

AERODROM *s.n.*

Teren servind la decolarea, aterizarea și staționarea avioanelor.

Reține!

- Pl. **aerodromuri**, nu aerodroame.

A AFIȘA *vb.*

A pune la vedere, a lipi un afiș; (fig.) a manifesta în mod ostentativ o anumită atitudine.

Reține!

- Ind. prez., pers. a III-a sg. și pl. **afișează**, nu afișază, pers. I pl. **afișăm**.

- Conj. prez., pers. a III-a sg. și pl. **să afișeze**.

- Ger. **afișând**.

AFRODIZIAC *adj., s.n.*

(Substanță) care are rolul de a stimula impulsurile sexuale.

Reține!

- **Afrodiziac**, nu afrodisiac.

AGHEASMĂ *s.f.*

(În religia creștină) Apă sfințită.

Reține!

- Sg. **agheasmă**, nu aiasmă.
- G-D sg. art. **aghesmei**.

AGHIOTANT *s.m.*

Ofițer militar care îndeplinește atribuții similare unui secretar.

Reține!

- Pron.: **a-ghio-**, nu a-ghi-o-.

A AGREA *vb.*

A vedea cu ochi buni, a privi cu simpatie pe cineva; a consimți la ceva.

Reține!

- Ind. prez., pers. I sg. **agreez**, pers. a II-a sg. **agreezi**, pers. a III-a sg. și pl. **agreează**, pers. I pl. **agream**, nu